

Kísérleti fizika 1.

10. gyakorlat: Rugalmasság, folyadékok

5.1. Egy hajóról a $\rho_v = 1,03 \text{ g/cm}^3$ sűrűségű tengerbe lógnak függőlegesen egy $L = 9 \text{ km}$ hosszú drótkötelet (keresztmetszete $A = 1 \text{ cm}^2$, sűrűsége $\rho = 7,8 \text{ g/cm}^3$, szakítószilárdsága $\sigma_{sz} = 2,103 \text{ N/mm}^2$). Elszakad-e a kötél ?

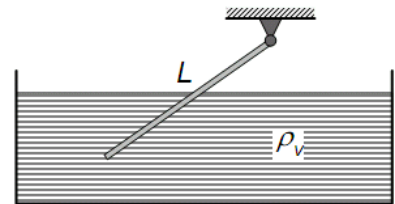
5.2. Egy erőmentes állapotban ℓ_0 hosszúságú, vékony fémhuzalt egyik végénél fogva függőleges helyzetben lelógatunk. A fém sűrűsége ρ , Young-modulusa E , egyenletes keresztmetszete pedig A . (a) Mennyivel változik meg a huzal hossza? (b) Mennyi lesz a megnyúlás, ha a huzal alsó végére egy m tömegű testet akasztunk?

5.3. Egy eredetileg L hosszúságú, A keresztmetszetű, E Young-modulusú huzalt a rugalmassági határon belül, σ rugalmas feszültséggel terhelünk. Mennyi a huzalban tárolt rugalmas energia térfogati sűrűsége?

5.4. Egy motor $P = 100 \text{ kW}$ teljesítménnyel és $n = 800 \text{ perc}^{-1}$ fordulatszámmal forgat egy $\ell = 2 \text{ m}$ hosszú hajtókart, amelynek sugara $R = 2,5 \text{ cm}$. Mennyi a rúd elcsavarodásának φ szöge, ha $G = 70\,000 \text{ MPa}$?

5.5. Egy edényben lévő ρ_1 sűrűségű folyadék fölé $\rho_2 < \rho_1$ sűrűségű folyadékot rétegeznek. A két folyadék határán egy V térfogatú, ρ sűrűségű test lebeg. A test térfogatának mekkora része merül a nagyobb sűrűségű folyadékba?

5.6. Vékony, egyenletes A keresztmetszetű, L hosszúságú fa rudat egyik végénél minden irányban elforgatható módon felfüggesztünk, másik végét pedig vízbe merítjük az ábra szerint. Mennyi a rúd vízből kiálló részének x hossza, ha a rúd sűrűsége $\rho = 0,75\rho_v$?

5.7. Mekkora vízszintes irányú erőt fejt ki a ρ_f sűrűségű folyadék egy medence függőleges, sík falára, ha a vízmagasság h , a fal hosszúsága pedig L ? Milyen magasságban van az eredő erő támadáspontja?

5.8. Egy vízzel töltött, mindkét végén lezárt vízszintes üvegcsőben egy fagolyó van. A golyó térfogata V , sűrűsége pedig ρ . Az üvegcső vízszintes irányban egyenletes sebességgel mozog. (a) Merre mozdul el a golyó, ha az üvegcsövet lefékezzük? (b) Mekkora a golyóra a gyorsulás kezdetén fellépő erő, ha a gyorsulás nagysága a ?

5.9. Egy R sugarú, függőleges helyzetű henger a benne lévő folyadékkal együtt függőleges tengely körül ω szögsebességgel forog. Milyen alakot vesz fel a folyadék felszíne?

5.10. Egy vékony cső keresztmetszete adott $f(x)$ függvény szerint változik (x a cső tengelye mentén mért távolság). Hogyan változik a cső mentén az áramló folyadék nyomása és sebessége?

5.11. A homokóra mintájára "folyadékórát" készítünk. A folyadékóra tartályának alján kicsi, A keresztmetszetű lyukon folyik ki a folyadék. Milyen alakú forgástestté kell kiképezni az edényt, ha azt akarjuk, hogy a folyadék felszíne állandó v_0 sebességgel süllyedjen?

5.12. Egy magas, nagy A keresztmetszetű, vízzel teli edény oldalán, az aljához közel, kis A_{lyuk} területű lyukon folyik ki a víz. Az edény keresztmetszete sokkal nagyobb a lyukénál, a víz magassága a lyuk fölött h . Milyen sebességgel hagyja el a víz a lyukat, ha a folyadék súrlódásmentesen mozog?

5.13. Vízszintes helyzetű, párhuzamos síklemezek között d vastagságú folyadék réteg van. A felső lemezt v_0 állandó sebességgel mozgatjuk, az alsó lemez nyugalomban van. Mekkora a mozgó lemeztől x távolságban a folyadék sebessége?

5.14. Mekkora jégtábla képes megtartani egy 300 kg-os jegesmedvét? A tábla melyik mérete számít? ($\rho_{\text{jég}}=0,9\rho_{\text{víz}}$)